

Ainulindale

Kezdetben volt Eru, az Egyetlen, akit Ardán Ilúvatar-nak neveznek; s először az ainukat teremtette, a szentségeseket, akik gondolatának szülöttei voltak, s vele voltak, mielőtt bármi más teremtet volna. S ő szólt hozzájuk, dallamokat dalolt nekik; s azok énekeltek előtte, s ő boldog volt. Ám hosszú időn át mindegyikük csak egyedül énekeit, vagy csupán néhányan daloltak együtt, míg a többiek hallgattak; mert mindegyikük csupán Ilúvatar elméjének azt a részét értette, amelyből származott, s a testvérek csak lassan ismerték meg egymást. Ám ahogyan hallgatták, egyre jobban megértették egymást, s összhangjuk és harmóniájuk növekedett.

S eljött a nap, amikor Ilúvatar összehívta valamennyi ainut, s fenséges dallamot dalolt nekik, amelyben sokkal és csodálatosabb dolgok bontakoztak ki, mint amelyenkről eddig szólt; s kezdetének dicsősége és végének ragyogása ámulatba ejtette az ainukat, tehát hódoltak Ilúvatar-nak, és hallgattak.

Ekkor Ilúvatar így szólt hozzájuk: „Parancsolom, hogy a dallamból, amelyet nektekdaloltam, közös harmóniában Nagy Muzsikát formájjatok. S mivel fölbbantottam bennetek az Elpusztíthatatlan Lángot, valamennyien meg fogjátok mutatni hatalmatokat a dallam díszítésében, ki-ki a maga gondolataival és eszközeivel. S én ülök majd és hallgatom, és örvendek, hogy általatok csodálatos szépség kel életre a dalban.”

S ekkor az ainuk hangja - mint megannyi hárd és fuvola, tilinkó és trombita, hegedű és orgona - és számtalan szavakkal szóló kórus - nagy muzsikává kezdte formálni Ilúvatar dallamát; s a vég nélkül váltakozó, harmóniába szöti melódiák a hallás határán túl leszálltak a mélybe és föl a magasba, s csodulásig meglőtötték mindazokat a helyeket, ahol Ilúvatar lakozott, majd a muzsika meg a muzsika visszhangja kiáradt a Semmibe, s az immár nem volt semmi. Azóta sem daloltak az ainuk ennél nagyobb muzsikát, bár úgy mondták, hogy még ennél is nagyobb muzsikát dalolnak majd az ainuk és Ilúvatar Gyermekei Ilúvatar előtt az idők végezte után. Akkor majd pontosan szólalnak meg Ilúvatar dallamai, s Valóssággá válnak, mihelyt megszólalnak, mert mindenki isméri fogja már a másikat, s Ilúvatar a titkos tűzzel életet lehel gondolataikba, mert elégedett lesz.

Ám most Ilúvatar csak ült és hallgatott, s hosszú időn át jónak találta, mert a muzsika hibátlan volt. Ám ahogyan a dallam egyre jobban kibontakozott, Melkor szívében vágy ébredt, hogy beleszöje a saját gondolatait, amelyek nem voltak összhangban Ilúvatar dallamával; mert Melkor növelni kívánta a maga hatalmát és

dicsőségét. Az ainuk közül Melkor kapta a legnagyobb hatalmat és tudást, s részesült mindazokban az ajándékokban, amelyeket testvérei kaptak. Gyakran keresett föl egymagában távoli helyeket, az Elpusztíthatatlan Lángot kutatva, mert forró vágy égette a szívét, hogy Valóssággá változtassa a maga gondolatait, és úgy hitte, hogy Ilúvatar nem gondol a Semmivel, őt pedig türelmetlenül tette annak üressége. Ám a Lángot nem találta meg, mivel az Ilúvatarral volt. De a magányban Melkorban másféle gondolatok fogantak, mint amelyenek testvéreiben. S most némely gondolatát beleszötte a muzsikába, s nyomban disszonancia keletkezett körülötte, s a közelében dalolókon csüggedés lett úrrá, gondolataik összezavarodtak, muzsikájuk megtorpant; ám néhányan Melkor dallamát kezdték követni a maguk gondolatai helyett. Melkor disszonanciája nőttön-nőtt, s a korábban hallott dallamok alámerültek a ricsajban. Ám Ilúvatar csak ült és hallgatta, míg végül úgy tetszett, mintha dühöngő vihar tombolna a trónja körül, sötét hullámok ostromolnák egymást végtelen haraggal, amely semmiképpen nem akar csillapulni.

Ekkor Ilúvatar fölállt, s az ainuk látták, hogy mosolyog; és Ilúvatar fölemelte balját, és új dallam bontakozott ki a vihar közepette, hasonlatos és mégsem hasonlatos az előzőhöz, majd erőre kapott, s új szépségeket villantott föl. Ám Melkor disszonáns akkordjai is erősödtek, s versengtek Ilúvatar dallamával, a hangok csatája egyre hevesebb lett, míg nem több ainu kedvét veszítette, s nem dalolt tovább, s így Melkor kerekedett felül. S ekkor Ilúvatar ismét fölállt, s az ainuk látták, hogy az arca komoly; s ő fölemelte jobbát és ime!, egy harmadik dallam bontakozott ki a hangzavarban, amely nem hasonlított az előbbiekre. Mert kezdetben lágy volt és édes, gyöngéd hangok és finom melódiák aprócska fodra; ám nem lehetett elnyomni, s egyre erőteljesebb és mélyebb lett. S végül úgy tetszett, hogy kétféle, teljesen különböző muzsika csatázik Ilúvatar trónja előtt. Az egyik mély volt, áradó és gyönyörűséges, ám lassú és mélységes bánattal átitott; ez adta a szépségét is. A másik is elérte immár a maga tökéletességét, ám harsány volt, hiú és vég nélkül ismétlődő, a harmónia hiányzott belőle, s ezt nem pótolhatta a számtalan, csupán néhány hangot harsogó trombita zajos összecsengése. Ez a zene hangjának erejével megpróbálta elfojtani a másik muzsikát, ám az a maga ünnepélyes melódiáiba olvasztotta Melkor zenéjének legdiadalmasabb hangjait.

És a küzdelem kelles közepén, mikor Ilúvatar termei rengtek és a remegés kiáramlott a kinti csöndességbe is, Ilúvatar harmadszor is fölállt, s az arca félelmetes volt. Fölemelte mindkét kezét, és egyetlen akkordban, amely mélyebb volt az alviágnál s magasabb a mennyboltnál, áthatóbb Ilúvatar tekinteténél, a muzsika megszakadt.

Akkor Ilúvatar így szólt: „Hatalmasak az ainuk, s közülük is a leghatalmasabb Melkor; ám hogy megtudja,

s megtudják mind az ainuk , hogy én vagyok llúvatar, amit daloltatok, azt megmutatom nektek, hogy lássátok, mit cselekedtetek. És te , Melkor , látni fogod , hogy nem játszatsz egyetlen olyan dallamot sem , amelynek ne bennem volna a végső forrása , s hogy ellenemre senki sem változtathatja meg a muzsikát . Mert aki ezt próbálja , csupán eszköz lesz a kezemben , hogy olyan , még csodálatosabb dolgokat teremtsék , amelyenekre ő nem is gondolt . "

Az ainuk félték , s még nem fogták föl llúvatar szavainak értelmét ; ám Melkort szégyenkezés töltötte el , melyből titkos harag fakadt . llúvatar dicsőségben emelkedett föl trónjáról , s elhagyta az ainuk számára teremtett szépséges tereket , s az ainuk követték .

Ám amikor a Semmibe értek , llúvatar így szólt hozzájuk : „ Nézzétek a muzsikátokat ! ” S látomást idézett elébük , hogy lássák , amit addig csak hallottak ; s egy új világ bontakozott ki előttük a Semmiből , amely körül fogta , ám amelynek nem volt része . S amint ámulva nézték , kezdtek megérteni az új világ történetét , az új világét , amely a szemük láttára élt és növekedett . Némián figyeltek , s llúvatar ismét megszólalt : „ Nézzétek a muzsikátokat ! Ez a ti dalotok ; s mindegyikötök meg fogja találni benne azt , amit hite szerint ő tervezett s adott az új világnak . S te is , Melkor , itt láthatod minden titkos gondolatodat , melyek csupán részei az egésznek , alárendeltjei az egész dicsőségének . ”

Sok mindent mondott akkor még llúvatar az ainuknak , s mivel az ainuk emlékeznek az ő szavaira , s mind ismerik a maguk részét a muzsikában , sokat tudnak arról is , ami volt , ami van és ami lesz , s kevés maradhat rejtve előttük . Ám mégis vannak dolgok , amelyeket nem láthatnak sem magukban , sem együttesen , mert llúvatar minden tervét csupán ő maga ismeri , s minden korban fölbukkannak új dolgok , amelyeket nem lehet megjósolni , mert nincs gyökerük a múltban . Ezért láthattak az új világ látomásában az ainuk olyan dolgokat is , amelyekre ok nem gondoltak . Ámulva látták llúvatar Gyermekeinek az eljövételét s az őket váró lakhelyet , s megértették , hogy muzsikájukkal maguk is építették ezt a lakhelyet , amiről nem is sejtették , hogy más célja volna önnön szépségénél . Mert llúvatar egyedül teremtette a Gyermekeket , akik a harmadik dallammal jöttek , s még nem voltak jelen llúvatar első dallamában , s egyetlen ainu sem vett részt a megalkotásukban . Ezért amikor az ainuk megpillantották , nyomban meg is szerették őket , hiszen mások voltak , mint ők , különösök és szabadok , llúvatar gondolatainak új tükörképei , s általuk még többet ismerhettek meg llúvatar bölcsességéből , mely még az ainuk előtt is rejtve maradt .

llúvatar Gyermekei pedig a tündék és az emberek , az elsőszülöttek és követőik . S a világ minden csodái , tágas terei és űrjei , lobogó lángjai között llúvatar lakhelyet választott nekik az idők mélyén , a számtalan csillag közepelte . S ez a lakhely kicsiségnek tetszett azoknak , akik csupán az ainuk fonságára gondoltak , s végtelen bölcsességükre nem ; mert ki kerítené

össze Arda minden mezejét egyetlen oszlop talapzatának , amely azután addig emelkedik , amíg csúcsa hegyesebb a tünél ; s ki gondol csupán a világ vége-láthatatlan tágasságával , melyet az ainuk még mindig formáinak , s az aprólékos gonddal , amellyel teszik . Ám amikor az ainuk látták a látomásban a lakhelyet s llúvatar ott ébredő Gyermekeit , a leghatalmasabbakat minden gondolatuk és vágyuk kezdte odavonzani . S közülük is Melkor volt az első , ahogyan kezdetben ő volt a muzsikát létrehozó ainuk legnagyobbika is . S azt hazudta , kezdetben még önmagának is , hogy azért kíván odamenni , hogy a javát szolgálja llúvatar Gyermekeinek , hogy féket vessen a tulajdon testén átviharzó hőségnek és hidegnek ott . Hanem valójában alá akarta vetni akarátának a tündéket és az embereket , irigylvéni tőlük az ajándékokat , amelyeket llúvatar ígért nekik ; alattvalókra és szolgákra vágyott , akik uruknak nevezik , úr akart lenni a mások akarátán .

Ám a többi ainu csak nézte ezt a világ végtelenjében teremtett lakhelyet , amelyet a tündék Ardának , Földnek neveznek ; s szívük örvendett a fényben , s a számtalan szín láttán boldog volt szemük ; csupán a tenger tombolása nyugtalanította őket . S megfigyelték a szelet és a levegőt , s mindazt , amiből Arda készült , a vasat és a követ és az ezüstöt és az aranyat és minden mást ; ám mindenek fölött a vizet vélték becsesnek . S az eldák úgy tartják , hogy a vízben él még most is az ainuk muzsikájának visszhangja , inkább mint bármi másban a Földön ; s llúvatar sok Gyermeke még most is örök-elégedetlenül fülel a tengerre , bár maga sem tudja , mire figyel .

Részlet J. R. R. Tolkien ; A szilmarilok c. regényéből , amely Gáivölgyi Judit fordításában jelenik meg a közeljövőben az Európa Kiadónál . Köszönjük az Európa Kiadónak , hogy a kéziratot rendelkezésünkre bocsátotta .